

רבי אליעזר¹ אומר אחד בריא ואחד כולי –

states; whether he is a בריא or whether he is, etc.

OVERVIEW

The גמרא cites a משנה² wherein there is a מחלוקת whether a שכ"מ can divide his estate through saying alone (the view of the חכמים), or does it require a קנין (the view of ר"א). In the סיפא of this משנה³ there is a מחלוקת whether the rule of דברי ר' applies only on שבת (the view of ר"א),⁴ or on the weekdays as well (the view of יהושע). Our גירסא discusses whether it is ר' אלעזר or ר' אליעזר in the רישא of the משנה (which is cited here).

אומר רבינו תם דרבי אלעזר גרס דבסיפא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע –

The ר"ת says that the גירסא is ר' אלעזר (and not ר' אליעזר), for in the סיפא of this משנה there is a dispute between ר' אליעזר and ר"י, where –

רבי אליעזר אומר בשבת דבריו קיימין אבל לא בחול ורבי יהושע כולי –

ר' אליעזר maintains that on שבת the words of the שכ"מ are substantiated (and no קנין is required) however not in the weekdays (where a קנין is required); but ר"י, etc. maintains that we always say דבריו קיימין. This is the מחלוקת in the סיפא –

אבל ברישא פליגי בין בחול בין בשבת מדלא ערבינהו⁵ –

However in the רישא, the חכמים and ר"א argue both in the weekdays and on שבת. We know this is true since the משנה did not mix together these two מחלוקת.

שבת brings an additional proof that the מחלוקת in the רישא is even on שבת:

ועוד מדפרכי רבנן לרבי אלעזר מאימנן של בני רוכל דלמא בשבת היה דמוזה בה רבי אלעזר –

And in addition since the ר"א challenged ר' אליעזר with the story of the mother of בני רוכל (this proves that ר"א is discussing שבת as well), for otherwise what

¹ In our גמרא text it reads ר' אלעזר. ר' אליעזר is usually ascribed to ר"א בן שמעון, a student of ר"ע, while רבי אליעזר (who is ר"א בן הורקנוס) was the רבי of ר"ע (and a פלוגתא of ר' חנניה). (See 'Thinking it over' # 2.)

² The משנה is from ב"ב קנ"א.

³ On קנ"ב.

⁴ One is not permitted to make a קנין on שבת, therefore the חכמים instituted that on שבת we assume that שכ"מ make a קנין; however on the weekdays we insist that the שכ"מ make a קנין.

⁵ ר"א of the סיפא maintains that the אמירת שכ"מ is effective on שבת. If we are to assume that ר"א of the רישא is the same as the ר"א of the סיפא (and therefore the רישא is only discussing חול, but not שבת (since ר"א [of the סיפא] agrees that אמירת שכ"מ is effective), why then is there two מחלוקת (one between ר"א and חכמים [in the רישא], and another between ר"א and ר"י [in the סיפא]), when there is only one מחלוקת. However if we assume that ר"א דרישא maintains that אמירת שכ"מ is never effective even on שבת, then we understand that there are two מחלוקת and that ר' אליעזר of the רישא is different from ר' אליעזר of the סיפא.

refutation is there from that story; **perhaps** the mother **said** תינתן כבינתי לבתי **on** **שבת** **where** א"ר **agrees** that אמירת שכ"מ is effective.⁶

תוספות offers an additional proof that ר' אלעזר of the רישא is referring to שבת also:

ועוד דקאמר התם⁷ קונים משכיב מרע ואפילו בשבת ולא לחוש לדברי רבי אלעזר⁸ –

And furthermore, ר' לוי ruled there that one is שכ"מ from a קונה (for his transfers) and even if it is שבת, but not because we are concerned for the view of גמרא - ר' אלעזר, but rather שלא תטרף דעתו of the שכ"מ.⁹ This concludes the

ואי אדרבי אליעזר קאי הא מודה הוא בשבת דדבריו קיימים¹⁰ –

And if ר' לוי was referring to ר' אליעזר (when he said, ר"א, ולא לחוש לדברי ר"א), how can that be, **for ר' אליעזר admits that on שבת the אמירת שכ"מ is effective** so why would we need to make a קנין? Obviously, ר' לוי was referring to ר' אלעזר (who maintains that even on שבת the אמירת שכ"מ is ineffective), but not to ר' אליעזר.

תוספות anticipates a difficulty (with the proof from ר' לוי):

ואף על גב דרבי מאיר קאמר התם¹¹ דלרבי אליעזר בחול דבריו קיימים ולא בשבת –

And even though ר"מ stated there (the reverse of the משנה) that according to א"ר on the weekdays his words are effective, but not on שבת (this would seemingly invalidate the previously mentioned proof)¹² –

תוספות rejects this refutation:

התם לא קאי ארבי מאיר אלא אמתניתין –

There בשבת ר"א (who maintains according to ר' לוי that ר' was not referencing מ"מ (who maintains according to ר"א that the אמירה is ineffective), **but rather** ר' לוי was **referencing our משנה** (which states that according to ר"א the אמירת שכ"מ is effective on שבת, therefore ר' לוי could not be discussing ר' רישא of the אלו עזר, but rather ר' אלעזר of the ספא).

תוספות proves that [even] according to ר"מ we need to distinguish between ר"א of the רישא and ר"א of the סיפא:

⁶ See 'Thinking it over' # 1.

7 קנו, ב.

⁸ One may think the reason ר' לוי requires a קנין from a שכ"מ (even on שבת) because he follows the view of ר"א that אמירת שכ"מ is not effective, therefore ר' לוי clarifies that the reason for the קנין is דעתו שלא תטרף.

⁹ When the שכ"מ sees that a קנין was made, he is assured that his wishes will be carried out.

¹⁰ All this proves that in the ר' אלעזר (who maintains ש"מ אמירת is never effective) and the ר' סיפא it is (who maintains that ש"מ אמירת is effective only on שבת).

11 קנו.ב.

¹² We can assume that ר"א of the רישא and the סיפא are the same and maintain (according to ר"מ) that אמירת שכ"מ is not effective on שבת, therefore ר' לוי needed to say that קונין אפילו בשבת is not because we are concerned for the ruling of ר"א (that אמירת שכ"מ is ineffective on שבת), but rather because שמא תטרף דעתו.

ועוד דאמר הכא¹³ דרבי מאיר כרבי אלעזר והולך מנה משמע דבחול מיירי –

And furthermore the גמרא concludes here, that ר"מ is according to ר"א, and the phrase 'הולך מנה' (which is being discussed here) indicates that we are discussing a weekday -

ורבי מאיר אית ליה התם דלרבי אליעזר בחול דבריו קיימים –

However ר"מ maintains there in ב"ב that according to אליעזר ר' the words of a מצוה לקיים דברי are effective in the weekdays (without depending on the ruling of מצוה לקיים דברי), why do we say here that ר"א follows ר"מ and we give it לו שנתלחו because of מצוה - לקיים דברי המצוה

אלא ודאי ג' מחלוקת בדבר¹⁴:

But rather we are compelled to assume that there **are three differing opinions in this matter.**

SUMMARY

The חכמים (and ר"י) maintain we always say דמי וכמסורים כככתובים ש"מ; however ר' אליעזר of the ספא maintains that אמירת ש"מ is effective only on שבת (and according to ר"מ the reverse is true); the opinion of ר' אליעזר of the רישא is that אמירת ש"מ is never effective.

THINKING IT OVER

1. One of תוספות proofs was from אמן של בני רוכל, that if we assume that ר"א agrees that אמן של בני רוכל took place on שבת, then perhaps the story דבריו קיימין, בשבת. ¹⁵ However this proof can be refuted for perhaps the חכמים ‘knew’ that the story happened בחול! ¹⁶

2. תוספות assumes that the ר' אלעזר is ר' אישא and the ר' אישא is ר' אלעזר. Perhaps it is the opposite?!¹⁷

13 טו.

¹⁴ See 'Summary'.

¹⁵ See footnote # 6.

¹⁶ See (מ"ה and) מ"ח # 175.

¹⁷ See footnote # 1.